

Asia: VN/489/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Ehdotetuista esityksistä

Pidämme esityksen tavoitteita tärkeinä ja perusteltuina. Näemme positiivisena esityksen, että oppilaan epäämisen aikana oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa epäämisen aikana, sekä sitä, että oppilaalle järjestetään tarvittava tuki oppilaitokseen palatessa. Painotamme, että myös kiusaamista tai häirintää kokeneen on saatava tukea nopeasti. Avun saamisen kannalta näemme keskeisenä oppilaitosten tukipalveluiden riittävän resursoinnin. Huolta aiheuttaa myös se, että sote-uudistuksen yhteydessä opiskeluhuollon koulupsykologien ja kuraattorien palveluita ehdotetaan siirrettäväksi hyvinvointialueiden vastuulle (HE 241/2020 vp). Tavoite parantaa näiden tukipalveluiden vaihtelevaa saatavuutta on kannatettava, mutta uhkana on, että siirron myötä luontainen side kouluympäristöön katkeaa ja palvelut viedään liian kauas nuoresta. On merkittävä riski, että hyvinvointialueilla ei ole riittävää tuntemusta oppilaitosten arjesta tai siitä, mitä on ennaltaehkäisevä ja yksilökohtainen oppilas- ja opiskelijahuolto ja sen tarve eri oppilaitoksissa.

Kannatamme esityksen ehdotuksia lisäyksistä koskien opettajan tai rehtorin ilmoittamisvelvollisuudesta tietoonsa tulleesta oppilaitoksessa tai koulumatkalla

tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle (laki ammatillisesta koulutuksesta 80 §, lukiolaki 40 §). Tämä tekee näkyväksi oppilaitoksissa tapahtuvan kiusaamisen ja edistää mahdollisuuksia puuttua siihen.

Kannatamme menettelyä, jossa kiusaamistilanteita voidaan selvittää yhteistyössä poliisin kanssa. Tällä voi olla toimintaa korjaava ja ennaltaehkäisevä vaikutus. Olemme myös samaa mieltä siitä, että perusopetuksen viimeisiin vuosiluokkiin sijoittuu useita nivelvaiheita, joihin kohdistuu koulunkäynnin ja oppilashuollollisen tuen sekä oppilaanohjauksen tarve. Lisäksi on tärkeää, että opettajat ja koulun henkilökunta tunnistavat kiusaamisen ja häirinnän ja heillä on valmiuksia puuttua siihen nopeasti. Opettajilla tulee myös olla saatavilla riittävästi tukea ja ohjausta häirinnän ja kiusaamisen käsittelyyn.

Oppilaan ja opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Näemme ehdottoman tärkeänä säännöksen lisäämisen lakeihin lapsen edusta. Lisäksi katsomme tärkeäksi, että oppilaat ja opiskelijat ovat tietoisia oikeusturvastaan sekä oikeuksistaan häirintä- ja kiusaamistilanteissa. Samoin vanhemmille/huoltajille suunnattu tiedottaminen ja informaatio-ohjaus on tarpeellista.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi oppilaan ja opiskelijan velvollisuuksia (perusopetuslaki 35 §, laki ammatillisesta koulutuksesta 94 §, lukiolaki 30 §). Näemme täsmennykset hyvänä asiana ja ne vahvistavat osaltaan turvallisen opiskeluympäristön luomista. Velvollisuudet ja niiden tarkoitus on kuitenkin tehtävä oppilaille hyvin selkeiksi, jotta asiaan ei jää tulkinnanvaraisuutta. Oppilailla ja opiskelijoilla pitää olla riittävästi tietoa ja ymmärrys esimerkiksi oppilaitoksen säännöistä tai muista yhteisesti sovituihin säännöistä, joita hänen tulee toiminnassaan noudattaa. Lisäysten tulisi sisältää erikseen myös syrjinnän kieltö: erikseen kirjattuna se tekee asian näkyväksi ja vahvistaa oppilaitosten ja oppilaiden/opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Syrjintä olisi hyvä tunnistaa omana haasteenaan, sillä yksittäisiä syrjintätapausta ei välttämättä mielletä kiusaamiseksi, tai syrjinnän nimittäminen kiusaamiseksi voi peittää alleen laajempia, toimia vaativia yhdenvertaisuusongelmia oppilaitoksessa.

Lausunnon keskeinen sisältö

Pidämme esityksen tavoitteita ja ehdotuksia kannatettavina ja tärkeinä. Erityisen tärkeäksi katsomme, että lakeihin lisätään säännös lapsen edusta. Esityksen tavoitteiden kannalta näemme oleelliseksi, että kouluilla on riittävät resurssit oppilaiden tukemiseen ja että tarvittaessa apua on saatavilla nopeasti. Myös opettajilla on oltava riittävästi tukea ja ohjausta häirintä- ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi. Oppilailla ja opiskelijoilla on oltava riittävästi tietoa velvollisuuksistaan ja siitä, minkälaisia sääntöjä heidän tulee toiminnassaan noudattaa. Ehdotamme,

että oppilaan ja opiskelijan velvollisuuksia täsmennettäessä mainitaan paitsi velvoite toimia kiusaamatta muita, myös velvollisuus toimia syrjimättä muita.

Kirveskoski Hannele
Suomen Opiskelijakuntien liitto SAMOK ry